

Paaspreek 2011 (24 april 2011),
Genesis 2: 4b -25, Johannes 20: 1-18 en Johannes 12:24:

*Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft het één korrel,
maar wanneer hij sterft draagt hij veel vrucht.*

Gemeente van Christus,

Wij zijn vandaag bij elkaar om het grote geheim van de opstanding van Christus te vieren. Het geheim van het licht dat de duisternis overwint, het geheim van de liefde die sterker is dan de dood.

Wij noemen dat geen geheim, omdat we het niet door mogen vertellen. Integendeel: iedereen mag het horen dat Christus is opgestaan!

Wij noemen dat een geheim omdat we het niet kunnen bevatten, omdat het ons verstand te boven gaat.

De dichter Willem Schulte Nordholt zei eens over de opstanding: Ik geloof het alleen als ik het zing.

We moeten met Pasen niet hebben van redeneringen, maar van liederen, symbolen en verhalen.

Daarom maken we op Pasen graag gebruik van de symboliek van de natuur. We kunnen het geheim van de opstanding van Christus bijvoorbeeld vergelijken... met wat er deze prachtige zonnige dagen allemaal om ons heen gebeurt. De kale aarde is opeens opengebroken en krokussen, narcissen, hyacinten, tulpen, koolzaad, fluitenkruid steken hun kleurrijke hoofden uit de zwarte grond. Kale bomen veranderen in groene afkapsels. Mensen lopen vol verwondering op straat: al weer een warme, zonnige dag. Straks zwemmen er achter moeder eend weer een lange staart piepende eendenkuikens aan. Zo vertelt de natuur op haar wijze het verhaal, het wonder van leven dat opkomt uit de dood. Zo verwijst de natuur naar het wonder van Pasen.

De evangelist Johannes vertelt het wonder van de opstanding door middel van een verhaal vol menselijke relaties en emoties. In de graftuin vindt een vrouw, Maria van Magdala, Jezus terug. Of eigenlijk vindt Jezus haar, want zij herkent hem lange tijd niet. Pas als de opgestane Heer haar bij name noemt: 'Maria!', en dan verandert de graftuin in een paradijstuin: de paradijstuin van het begin. Dan pas *gelooft* Maria dat Jezus is opgestaan uit de dood! Maar dat, zo hoorden we, is een traag proces. Maria arriveert met Petrus en nog een leerling in de graftuin, en dan treffen ze het graf leeg aan. En dan gaan ze weer weg, en komt Maria toch weer terug. Ze begrijpt het eerst niet, ze ziet het eerst niet... Maar geloven in de opstanding doe je ook niet zomaar. Geloven in de opstanding, dat is een groeiproces, – het gaat bij stukjes en beetjes, met vallen en opstaan, soms is het ook een eenzaam proces... Geloven in de opstanding... Johannes vertelt het als een verhaal vol menselijke emoties en relaties, als een levensverhaal. Het zou uw levensverhaal kunnen zijn, of het mijne.

Als Jezus zelf over de opstanding spreekt, dan verwijst hij soms naar de Bijbel, soms gebruikt hij verhalen, gelijkenissen, en soms verwijst ook hij naar de natuur. Bijvoorbeeld met dat prachtige beeld van de graankorrel die in de aarde valt. (Zie de dia!) Zaaïen is begraven. Het begint met een sterfproces – inderdaad; sterven is volgens Jezus *een begin*, niet het einde. De korrel gaat eerst stuk, maar dan ontkiemt zij. Een wortel groeit nog dieper in de aarde. Dan begint de groei naar boven. Wat zich daar niet allemaal voor wonderlijks afspeelt in het donker! Dan breekt de aarde open, de spriet treedt naar buiten, voedt zich met de warmte van de zon, gaat steeds sneller groeien, met de wortels nog steviger in de grond. En dan komen de dagen van bloeien, en daarna de dagen van vrucht dragen. Eén graankorrel is een korenaar geworden, met vele korrels. Zo vieren wij ook de dood van die ene mens, Jezus van Nazareth, niet als een einde, maar als een begin - als een begin van nieuw leven, eeuwigheidsleven voor ons allemaal.

En zo wordt het geheim van de opstanding op heel veel verschillende manieren doorgegeven. En het doorgeven van dat geheim gaat door tot op de dag van vandaag.

In de afgelopen week is die verschrikkelijke schietpartij in Alphen aan de Rijn herdacht. Ik zat in de auto en hoorde toespraken en interviews met betrokkenen, slachtoffers, bestuurders. Wat daar gebeurd is, is verschrikkelijk. Zes dode slachtoffers, ernstig gewonden, en een dode dader. En heel veel gebroken harten. Maar bijna iedereen klonk hoopvol! 'We moeten door, en we komen hier sterker uit.' En telkens werd gewezen op de enorme saamhorigheid die is gegroeid in Alphen. Bijzonder, wonderlijk; hoe uit duisternis licht kan voortkomen, hoe uit iets verschrikkelijks iets heilzaams kan ontstaan. Nieuwe saamhorigheid, nieuw optimisme. Dat is ook: het geheim van de opstanding.

En een kilometer of veertig verderop van Alphen aan de Rijn, in Gouda, werd afgelopen donderdag de *Passion* opgevoerd. Een groep jongeren uit onze gemeente is er geweest, ik heb het na onze dienst op de televisie gezien. Iedereen mag er van vinden wat hij wil, maar daar probeerden mensen om op een eigentijdse manier opnieuw het grote geheim van de opstanding van Christus door te geven. Ze hebben de tongen in beweging gezet.

We hebben vandaag uit de Bijbel verhalen gelezen over het paradijs en de graftuin. Over schepping en de herschepping. Er is een mooie oude legende, die deze verhalen met elkaar verbindt. De legende bestaat in verschillende varianten, en is onder meer te vinden in het apocriefe evangelie van Nicodemus (in een iets andere versie dan ik u nu ga vertellen.)

Als Adam voelt dat hij gaat sterven, vraagt hij zijn zoon Seth voor hem drie zaden te halen van de Boom des Levens die in het Paradijs staat. Seth gaat op reis in de richting van de opgaande zon, maar het lukt hem niet het paradijs op aarde te vinden. Op een avond, als hij gaat slapen, bidt hij tot de aarstengel Michael of die hem wil helpen. In zijn slaap komt Michael hem dan te hulp. Michael neemt de ziel van Seth en brengt hem naar het paradijs. De toegang tot het paradijs wordt, zoals wij weten, bewaakt door cherubijnen met vlammeende zwaarden, maar aarstengel Michael smokkelt de ziel van Seth onder zijn vleugels het paradijs binnen. Vervolgens brengt Michael de ziel van Seth naar de boom des levens, waar hij hem helpt een vrucht van de boom te plukken. Uit die vrucht haalt Seth drie zaden. Michael smokkelt de ziel van Seth weer baar buiten, brengt de ziel weer terug naar de slapende Seth... Zodat Seth terug kan keren naar zijn vader met de gevraagde drie zaden van de boom des levens.

Maar als hij terugkeert is Adam al gestorven. Seth legt de drie zaden dan in de mond van zijn overleden vader.

Maar de zaden ontkiemen in het ontzielde lichaam. Er groeien drie levensbomen in het lichaam van Adam, en die bomen planten zich ook weer voort, en uiteindelijk wordt uit één nazaat van de eerste boom de staf van Mozes gesneden.

Uit nazaten van de tweede boom worden de zuilen van de tempel in Jeruzalem gemaakt.

En een nazaat van de derde boom levert het hout voor het kruis van de Verlosser.

Dit verhaal is niet in de Bijbel gekomen. Maar wat een prachtig getuigenis van opstanding en herschepping en eeuwig leven.

In de Oosterse Kerken vertelt men het wonder van de opstanding graag met afbeeldingen, met ikonen: *vensters op de eeuwigheid*. Ik laat u vanmorgen deze ikoon zien. (De afbeelding is te vinden door in uw zoekmachine bij 'afbeeldingen' in te tikken: ikoon met de kruisiging hermitage.nl. Het is de eerste afbeelding, rechts bovenaan). Ikonen zijn altijd volgens van te voren vastgestelde patronen geschilderd. Zo is onder het kruis van Jezus altijd een schedel van Adam afgebeeld. Adam is de oude mens, de sterfelijke mens, en Jezus is de nieuwe Adam die de dood overwint. Het bijzondere aan deze icoon is dat de schilder iets heeft gedaan, dat eigenlijk niet mocht. Hij heeft er iets aan toegevoegd. Namelijk: een jonge loot die groeit in de schedel van de oude Adam. In de schedel van Adam groeit heel duidelijk een jonge loot van een boom, die overgaat in het kruis. Ik stel me voor dat de schilder van deze icoon de legende van Seth kende, die drie zaden van de boom des levens in de mond van zijn overleden vader plantte, en dat die schilder dat verhaal zo mooi vond dat hij het een plaats wilde geven in zijn icoon van de kruisiging...

Het geheim van de opstanding: ieder vertelt het op eigen wijze, met een persoonlijke toets: de bijbelse getuigen, legendevertellers, ikonenschilders, en de opvoerders van de Passion in Gouda met hun high-tec, en de inwoners van Alphen aan de Rijn die niet bij de trieste pakken willen blijven neer zitten, en wij hier in Schoonhoven en Willige Langerak en Polsbroek en van de overkant, en waar u verder maar vandaan komt. Hoe geven wij het geheim van de opstanding van Christus door? Dat is een vraag die ik u vanochtend mee wil geven. Hoe geeft u het geheim van de opstanding door. Door uw leefstijl? Door uw uitstraling? Door de keuzes die u maakt? Denk er eens over na, vandaag of morgen, zittens in uw tuin of in uw boot of in uw hangmat of wandelend langs de Lek... Want samen vormen wij een veelstemmig koor, even veelkleurig als de regenboog op de nieuwe paaskaars. En samen zingen wij het aloude maar altijd weer nieuwe lied van het licht dat de duisternis overwint, van liefde die sterker is dan de haat, van Christus die de dood overwon.

Amen.

Ds. F.W. Verbaas

